

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Daňová kontrola - práva a povinnosti kontrolovaného subjektu

Téměř každý daňový subjekt má z daňové kontroly značné obavy. Dodatečné vyměření daně na základě daňové kontroly je totiž vždy podstatně dražší záležitostí než daň stanovená na základě vlastního daňového přiznání. V dnešním příspěvku je rozebráno, co daňová kontrola obnáší a jaká práva a povinnosti mají daňový subjekt a správce daně při provádění daňové kontroly.

Téměř každý daňový subjekt má z daňové kontroly značné obavy. Dodatečné vyměření daně na základě daňové kontroly je totiž vždy podstatně dražší záležitostí než daň stanovená na základě vlastního daňového přiznání. V dnešním příspěvku je rozebráno, co daňová kontrola obnáší a jaká práva a povinnosti mají daňový subjekt a správce daně při provádění daňové kontroly.

Institut daňové kontroly má základní význam pro zajištění dodržování daňových zákonů a tudíž i pro dosažení příjmů státního rozpočtu v nezkrácené výši. Daňová kontrola je samostatnou fází daňového řízení a pracovník správce daně v rámci této kontroly zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně. Územní finanční orgány postupují při provádění daňové kontroly podle zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon).

Každý daňový subjekt žije ve značné nejistotě, protože neví dne ani hodiny, kdy bude u něho daňová kontrola provedena. Výběr daňových subjektů ke kontrole probíhá v podstatě namátkově. Četnost a periodicitu provádění daňových kontrol správcem daně u jednotlivých subjektů nestanoví žádný obecně závazný právní předpis. Finanční úřady si podle svých zkušeností sestavují plány kontrol, které se během roku mohou průběžně aktualizovat a doplňovat. Pravděpodobné je, že častěji bude kontrola prováděna u poplatníků, kteří opakovaně vykazují ztrátu z činnosti nebo u nich byly při minulé kontrole zjištěny značné nedostatky.

Daňovým subjektům lze doporučit, aby prováděli preventivní vlastní daňovou kontrolu v předstihu před zahájením kontroly správcem daně. Zjistí-li subjekt sám nesrovnalosti, může podat dodatečné daňové přiznání, které má vždy příznivější sazbu penále než dodatečné vyměření daně správcem daně. Daňový subjekt může při vlastní daňové kontrole zjistit také chyby ve svůj neprospěch. Tyto chyby lze zhodnotit podáním dodatečného daňového přiznání na nižší daňovou povinnost.

Daňová kontrola je zahájena dnem, kdy byl daňový subjekt vyrozuměn o prvním úkonu, který vůči němu v daňovém řízení učinily oprávněné osoby (§ 21 odst. 1 zákona). Před zahájením kontroly může správce daně telefonicky nebo písemně sdělit poplatníkovi, že u něj bude provedena daňová kontrola. V oznámení se uvede termín a místo zahájení daňové kontroly. Kontrolovanému subjektu se umožní, aby se ke stanovenému termínu zahájení vyjádřil. Kontrolu lze zahájit také bez předchozího upozornění přímo u daňového subjektu. Kontrola je zpravidla zahájena okamžikem, kdy se pracovníci správce daně dostaví k poplatníkovi a oznámí mu zahájení kontroly s uvedením jejího rozsahu.

O zahájení kontroly se zpravidla sepíše protokol, ve kterém se vedle data zahájení kontroly uvede i kontrolovaná daň a období, za které je daňová kontrola prováděna. Sepsáním protokolu je

jednoznačně stanoven okamžik zahájení kontroly. Přesné stanovení začátku kontroly má význam v souvislosti s § 41 odst. 2 zákona. Podle tohoto ustanovení není možné podat dodatečné daňové přiznání nebo hlášení, byl-li již učiněn krok směřující k přezkoušení správnosti daňové povinnosti za období, kterého by se dodatečné přiznání nebo hlášení týkalo. Dodatečné přiznání nebo hlášení lze podat až poté, co byl přezkušující úkon ukončen. Oznámení správce daně o tom, že u daňového subjektu bude provedena kontrola, není překážkou pro podání dodatečného daňového přiznání.

Kontrola se provádí již u daňového přiznání. Každý zodpovědný daňový subjekt již preventivně, u vědomí možnosti následné daňové kontroly, ve vlastním zájmu vede svoji evidenci a vypracovává daňová přiznání a platí daně tak, aby neporušil zákon a dostal své daňové povinnosti vůči státu. Daňové přiznání je povinen podat každý, komu vzniká v souladu se zákonem nebo zvláštním předpisem tato povinnost, nebo ten, koho k tomu správce daně vyzve.

Přiznání musí být podáno v předepsané formě, se stanovenými náležitostmi a ve stanovené lhůtě (§40 zákona). Kontrola daňového přiznání je součástí tzv. vyměřovacího řízení. Daňový subjekt může podat opravné daňové přiznání, aby odstranil zjištěné nedostatky původního daňového přiznání. Může tak učinit pouze do doby, než uplyne lhůta pro podání daňového přiznání. Má-li daňové přiznání vady, pro které není způsobilé k projednání, vyzve správce daně dotčený subjekt, aby je podle jeho pokynů ve stanovené lhůtě odstranil. Současně ho poučí o následcích spojených s jejich neodstraněním. Nevyhoví-li daňový subjekt výzvě, hledí správce daně na toto podání, jako by vůbec podáno nebylo. V tomto případě a v případě, kdy je podání předloženo po stanovené lhůtě, může správce daně zvýšit příslušnou vyměřenou daň až o 10% (§ 68 zákona) nebo uložit pokutu podle § 37 zákona. Daňový subjekt se také vystavuje nebezpečí, že správce daně vyměří daň podle pomůcek, a to i bez součinnosti s daňovým subjektem.

Vlastní daňovou kontrolu bude správce daně provádět u již vyměřené daně. Součástí daňové kontroly může být také namátková kontrola běžného roku, která slouží správci daně v následujícím období jako případná pomůcka pro stanovení daně nebo uložení záznamní povinnosti. Naopak předmětem kontroly nebudou zpravidla daňové povinnosti za období, za které již nelze daň doměřit nebo vyměřit. Podle § 47 zákona nelze daň vyměřit ani doměřit či přiznat nárok na daňový odpočet po uplynutí tří let od konce zdaňovacího období, v němž vznikla povinnost podat daňové přiznání nebo hlášení, nebo v němž vznikla daňová povinnost, aniž by zde současně byla povinnost podat daňové přiznání či hlášení. Tato lhůta je prodloužena o další tři roky tehdy, když před uplynutím původní lhůty byl učiněn úkon směřující k vyměření daně nebo k jejímu dodatečnému stanovení. Nová lhůta běží od konce roku, v němž byl daňový subjekt o tomto úkonu zpraven. Maximálně může tato lhůta činit deset let.

I když již nelze za určité období daň vyměřit ani doměřit, může správce daně požadovat po daňovém subjektu předložení účetních a daňových dokladů, které prokazují hospodářské a účetní operace za toto období. To se zpravidla stane v případech, kdy při kontrole vyjdou najevo určité nesrovnalosti vztahující se k předcházejícímu období. Povinnost dokumenty uschovat a předložit stanoví § 16 zákona a § 31 zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví. Uvedené zákony také blíže specifikují, které dokumenty se uschovávají.

Pro průběh daňové kontroly platí, že se provádí v nezbytně nutném rozsahu, přičemž správce daně volí takové prostředky, které daňový subjekt nejméně zatěžují a umožňují přitom dosáhnout cíle řízení, tj. správného stanovení daňové povinnosti.

Procesní práva a povinnosti daňového subjektu a správce daně při provádění daňové kontroly stanoví § 16 zákona. Povinnosti kontrolovaného subjektu souvisí zejména se zajištěním řádné informovanosti správce daně o skutečnostech rozhodujících pro správné stanovení daně. Daňový subjekt, u něhož je

daňová kontrola prováděna, má ve vztahu k pracovníkům správce daně povinnost (§ 16 odst. 2 zákona):

- 1) Sám nebo jím určeným pracovníkem poskytovat informace o vlastní organizační struktuře, o pracovní náplni jednotlivých útvarů, o oběhu a uložení účetních a jiných dokladů.
- 2) Zajistit vhodné místo a podmínky k provádění daňové kontroly. Kontrola se provádí u daňového subjektu nebo na Finančním úřadě nebo na jiném vhodném místě.
- 3) Předložit na požádání záznamy, jejichž vedení bylo správcem daně uloženo, účetní a jiné doklady a účetní písemnosti, které prokazují hospodářské a účetní operace, jež jsou pro správné stanovení daně rozhodné, nebo o které pracovník správce daně požádá, a podat k nim ústně nebo písemně požadovaná vysvětlení, má-li pracovník správce daně pochybnosti o jejich úplnosti, správnosti, nebo pravdivosti.
- 4) Nezatajovat doklady, které má daňový subjekt k dispozici, nebo o nichž mu je známo, kde se nacházejí. Tato povinnost se vztahuje i na doklady, u nichž povinnost jejich vedení není stanovena účetními ani jinými právními předpisy, ani mu nebyla uložena povinnost k jejich vedení správcem daně, ale subjekt má tyto dokumenty k dispozici.
- 5) Předložit důkazní prostředky prokazující jeho tvrzení v průběhu kontroly.
- 6) Umožnit vstup do každé provozní budovy, místnosti, místa i obydlí a dopravních prostředků, které daňový subjekt užívá buď též k podnikání, nebo souvisí s předmětem daně, dále do přepravních obalů a umožnit jednání s jakýmkoliv svým pracovníkem. Tato povinnost umožňuje správci daně fyzicky si ověřit skutečnosti rozhodné pro správné stanovení daně.
- 7) Zapůjčit potřebné doklady a jiné věci mimo prostor kontrolovaného subjektu. Převzetí dokladů a jiných věcí má zabránit jejich zničení nebo poškození. Převzetí se potvrzuje ve zprávě o kontrole nebo samostatně při převzetí. Převzaté doklady a jiné věci musí správce daně vrátit nejpozději do třiceti dnů. Lhůtu pro vrácení může prodloužit jen orgán přímo nadřízený správci daně. Proti rozhodnutí o prodloužení lhůty není přípustné samostatné odvolání. Pokud tedy daňový subjekt předá správci daně doklady ke kontrole, měl by si pořídit seznam těchto dokladů, který správce při převzetí potvrdí.

Přiměřeně se ustanovení zákona o povinnostech daňových subjektů vztahuje také na fyzické osoby, které neprovozují podnikatelskou činnost. Jedná se např. o daňové subjekty, které mají příjmy z pronájmu nebo tzv. ostatní příjmy a nemají povinnost vést účetnictví.

Daňový subjekt má v rámci daňové kontroly vůči správci daně také řadu práv (§16 odst. 4 zákona). Jedná se o právo:

- 1) Na předložení služebního průkazu pracovníkem správce daně. Pracovník správce daně by se měl prokázat i bez vyzvání.
- 2) Být přítomen jednání s jeho pracovníky. Toto právo si daňový subjekt nemůže vyhradit, je-li při daňové kontrole přítomen statutární orgán nebo zástupce daňového subjektu.
- 3) Předkládat v průběhu daňové kontroly důkazní prostředky, případně navrhopvat předložení důkazních prostředků, které on sám nemá k dispozici. Správce daně se tak musí zabývat všemi důkazy předloženými daňovým subjektem.

4) Podávat námitky proti postupu pracovníka správce daně. Námitky vyřizuje pracovník správce daně nejbližší nadřízený tomu, vůči němuž směřují. Tento nadřízený pracovník námitce vyhoví a zajistí nápravu nebo daňovému subjektu sdělí písemně důvody, pro které nelze námitce vyhovět. Proti rozhodnutí o námitkách se nelze samostatně odvolat. Podání námitky není důvodem pro přerušování daňové kontroly.

5) Klást svědkům a znalcům otázky při ústním jednání a místním šetření. Správce daně musí daňový subjekt vyznat o termínu ústního jednání či místního šetření, při kterém bude svědek či znalec vyslýchán.

6) Vyjádřit se před ukončením daňové kontroly k výsledku uvedenému ve zprávě, ke způsobu jeho zjištění, případně navrhnout jeho doplnění.

7) Nahlížet u správce daně kdykoliv v jeho obvyklou úřední dobu do převzatých dokladů.

Za nejvýznamnější právo lze označit právo předkládat v průběhu kontroly důkazní prostředky a právo navrhnout doplnění výsledku kontrolního zjištění ještě před ukončením daňové kontroly. Jde o to, že strohý obsah účetních dokladů či zápisů vede mnohdy k odchylnému chápání podstaty hospodářské a účetní operace a je třeba předložit další či podpůrné důkazy o správnosti jejího vztahu k daňové povinnosti. Pokud by tato možnost nebyla a pracovník správce daně by věc posuzoval jen ze základních účetních písemností anebo kdyby neměl daňový subjekt možnost vyjádřit se ještě před uzavřením zprávy o kontrole k jejímu obsahu, docházelo by ke zbytečným chybám kontrolního zjištění a ke zbytečným následným sporům.

Daňová kontrola je samostatnou fází daňového řízení a vztahují se na ni i další procesní instituty daňového řízení (doručování, dokazování, místní šetření, nahlížení do spisů,...). Kontrolovaný subjekt má samozřejmě také všechna ostatní práva a povinnosti subjektu daňového procesu.

V dnešním článku pojednáváme o daňové kontrole obecně. Je však nutné upozornit, že se můžeme setkat s různými specifiky u kontroly podle jednotlivých daní. Zvláštnosti vykazuje kontrola daně z příjmu, daně z přidané hodnoty, spotřební daně, silniční daně a daně dědické, darovací, z nemovitostí a z převodu nemovitostí. Podrobněji se těmito specifiky nebudeme zabývat, protože již překračují rámec našeho příspěvku.

Na dnešní téma navážeme příště, když se budeme samostatně zabývat důsledky, které může daňová kontrola přinést kontrolovaným daňovým subjektům.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)

- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVEN 2026](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)